

KREDARICA

BILTEN DRUŠTVA SLOVENCEV V NOVEM SADU

Letnik I Številka 1.

Novi Sad, Marec 2001 Leto

Ob prvi številki "Kredarice"

ZA ŠTIRI LETA OBSTOJA

ŠTIRISTO ČLANOV DRUŠTVA

Spoštovani člani Društva Slovencev "Kredarica" v Novem Sadu! Pred vami je prva številka Biltene "Kredarica". Naša želja je, da se na ta način bolje informiramo o našem programu, delu, aktivnostih, da se bolje med seboj spoznamo in, da tudi s pisano besedo negujemo slovenski jezik na teh prostorih. Za začetek se predstavljamo na skromnih šestih straneh, toda od nas vseh je odvisno, če bomo vsebino in obseg povečali, ter tako Bilten napravili zanimivejšim. Pričakujemo vaše sodelovanje!

Spomnimo se: Društvo Slovencev v Novem Sadu je ustanovljeno 25.februaria 1997.leta (13.maja istega leta pa vpisano v register združenj meščanov, ki se vodi v Tajništvu za notranje zadeve v Novem Sadu) in je edino slovensko društvo v ZR Jugoslaviji. Takrat je bilo v Društvo vpisanih 22 članov, a ustanoviteljski skupščini jih je prisostvovalo petnajst: Barbek Peter, Cevc Franc, Cevc Ljiljana, Hajdu-Kosec Valerija, Hertl Mikloš Jožef, Hribar Helena, Kužner Albert, Mihevc Ana, Mihevc Franc, Mihevc Ivanka, Ploh Franjo, Podgornik Milan, Stakić Turin Silva, Volkar Emil in Volkar Valerija. Za predsednika Izvršilnega odbora je bil izvoljen g. Franc Cevc, za tajnika g. Albert Kužner, ki sta še danes na teh funkcijah, a za blagajnika g-a Ana Mihevc. Imenovan je tudi tričlanski Nadzorni odbor s predsednikom gospodom Franjom Mihevcem.

Novembra 1999.leta imeli smo II.skupščino našega Društva. Zaradi večjega priliva novih članov smo morali povečati Izvršilni odbor na šest članov in ločiti funkciji predsednika Društva od predsednika Izvršilnega odbora, kako je to Statutom predvideno. Za predsednika je izvoljen g.Franc Cevc, za predsednika Izvršilnega odbora pa g. Milan Breberina. Istočasno je izvoljen tričlanski Nadzorni odbor s predsednikom g-om Ivanom Zavrtanikom.

Priskrbeli smo tudi prostor za delo Društva v Futoški ulici št.12 z denarnim prispevkom Ministrstva za zunanje zadeve, Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Zaradi težke materialne situacije nasploh, Republika Slovenija preko svojega veleposlaništva v Budimpešti omogočila nam je brezplačne enoletne vize. Prostor ni velik in se koristi za administrativno delo, pouk slovenščine, pevske vaje in seje Izvršilnega in Nadzornega odbora. Za zbiranje celotnega Društva koristimo dvorano kulturno umetniškega društva "Pavel Jozef Šafarik", enkrat mesečno, vsaki prvi petek v mesecu.

Osnovni program dela Društva je, da razvija in pogloblja zveze s Slovenci v Novem Sadu, Vojvodini, v ZR Jugoslaviji in širše ter z Republiko Slovenijo. Nadalje, da pomaga pri vzdrževanju in razvijanju slovenske kulture in jezika in da obvešča člane o dogodkih v Republiki Sloveniji. Od velikega pomena je tudi pomoč, ki jo nudi članom pri ostvarjanju njihovih pravic v Sloveniji in skrbi za njihovo enakopravnost z državljani Slovenije. Društvo daje tudi praktično pomoč v vseh oblikah po svojih zmožnostih. Veliki del svoje dejavnosti Društvo izkazuje pri organiziranju in učenju slovenskega jezika, v organiziranju kulturno-zabavnega življenja in udejstvovanju pri srečanjih v Sloveniji.

Kadar je pa beseda o finansiranju Društva, moram reči, da se Društvo finansira od članarine (vpisnina 50 dinarjev in mesečna članarina 20 dinarjev), potem od prostovoljnih prilogov in donacij in zapuščin samih članov, kakor tudi v ostvarjanju skupnih programov s podjetji in ustanovami. Zelo je pomembna tudi pomoč iz matične domovine Slovenije, ki nam finansira najemnine za prostor Društva, potem človekoljubna pomoč Rdečega križa Slovenije

in slovenskega društva "Rojak" iz Gornje Radgone, ter dobra volja slovaškega društva "Pavel Jozef Šafarik" (v Karadžičevi ulici št.2), ki nam vsak mesec omogoča druženje celotnega Društva v svoji dvorani.

Kot je že znano Društvo Slovencev je absolutno nestrankarskega in nepolitičnega karaktera in je v preteklih štirih letih delovalo v skladu s svojim programom dela.

Z zadovoljstvom ugotavljam, da se je Društvo povečalo na blizu 400 članov in da še dalje obstaja veliko zanimanje za včlanjevanjem. Člani niso samo Slovenci in njihovi potomci, ampak je tudi včlanjeno veliko število drugih narodnosti, kar daje delu in druženju bogatejšo vsebino. Pričakujem, da bo v naslednjem obdobju naše delo še raznovrstnejše in obsežnejše. Temu bo tudi vsekakor doprinesla tudi "Kredarica", bilten, katerega šele ustvarjamo. Zato vas vabim, da boste aktivni in da sodelujete v njem, in vam se vnaprej zahvaljujem.

*Vaš Franc Cevc,
predsednik Društva Slovencev
"Kredarica" v Novem Sadu ■*

Prešernovi dnevi v Novem Sadu

Gospod Brane Zupanc, odposlanec slovenskega veleposlaništva v Beogradu, gospod Franc Cevc, predsednik in gospod Albert Kužner, tajnik Društva Slovencev "Kredarica"

2.februaria leta 2001. naše Društvo je organiziralo proslavo kulturnega praznika v čast največjega slovenskega pesnika dr Franceta Prešerna. Udeležilo se je okoli 190 članov Društva, bil je pa, prvič, prisoten gospod Brane Zupanc, odposlanec slovenskega veleposlaništva v Beogradu. Izrazil je zadovoljstvo zaradi velikega števila prisotnih članov in aktivnosti, ki se organizirajo. Obljubil je vso možno pomoč članom in Društvu, kadar bo začelo delati slovensko veleposlaništvo v Beogradu. Pričakuje da se to bo začelo do konca junija. ■

DRUŠTVO OSVOJILLO IME "KREDARICA"

V letu 2001. Izvršni odbor je imel 3 seje: 08.01. potem 29.01. in 14.02. Imeli smo dva Zbor celotnega društva: 5.1. in 2.2. Skrajšani povzetek zapisnikov in obravnavane problematike je naslednji:

Zbor Društva 5.01.:

Predsednik Društva g. Franc Cevc je vsem voščil novo leto in vse praznike ki so bili in bojo. Potem je poročal o vseh aktivnostih Društva in Izvršilnega odbora od predhodnega zbora, ki je bil 01.12.2000. Posebno je poudaril da je proslava 200. letnice dr. Franceta Prešerna v plavi dvorani Skupštine občine Novi Sad bila uspešna. Poročal je tudi o humanitarni pomoči Rdečega križa Slovenije in o težavah ki so bile.

O človekoljubni pomoči je poročal g. Emil Volkar in je dal informacijo o drugem delu pomoči, o garderobi za moške. Ugotovljeno je da bo število oblačil za vse moške. Dogovorjen je vrstni red delitve po starosti članstva v Društvu.

O predlogu sprememb statuta je poročal tajnik g. Albert Kužner. Na zboru-skupščini Društva 02.11.1999. leta je sprejet sklep o spremembi imena Društva, oziroma da se izvrši dopolnitev imena z nazivom "Kredarica". Rasprava naj bi trajala do naslednjega zbora 02.02.20

Seja Izvršilnega odbora 08.01:

Osnovna točka je bila potekanje humanitarne pomoči, o čem je poročal g. Volkar Emil st. On je povedal da je razdeljeno 276 paketov in da je ostalo 22 paketov, 22 pralnih praškov, 24 paketov paradižnika in 26 zobnih past. Potekanje delitve je brez težav in posebnih pripomb, kar je tudi bilo razvidno na zboru 05.01.2001.

Sprejet je sklep da se 10 paketov pokloni "Domu za decu i omladinu ometenih u razvoju" v Veterniku.

G. Franc Cevc je predlagal, kar je sprejeto, da se nekaj paketov da bivšim članom iz Zrenjanina.

Seja Izvršilnega Odbora 29.01:

O potekanju humanitarne pomoči je poročal g. Volkar Emil st. in je povedal da je razdeljeno 91 enot garderobe in da je ostalo 38 enot. To so vse male številke. Sprejet je sklep da se ta garderoba ponudi in razdeli mlajšim članom in drugim članom obeh spolov. Paradižnik komu je potekel rok trajanja se razdeli članom na naslednjem zboru.

Za totalno neaktivnost v Društvu (neprihajanje in neplačanje članarine) se predlaga izključitev iz Društva brez posebnega opomina za naslednje člane:

Gregorin Darko, Gregorin Peter ml, Janić Rudolf, Osmani Romanka, Prešeren Igor, Prešeren Mirjana, Prosenik Bojan, Rakić Snežana, Ružić Zora, Sačer Rozalija, Samardžić Margareta, Samardžić Rapajić Tatjana, Vojnović Aleksandra, Vojnović Tatjana in Vujin Miloš.

Za delno neaktivnost v Društvu (neprihajanje in neplačanje članarine) se predlaga posebno vabilo - poziv v Društvo in izjašnjavanje na svoj status za naslednje člane: Hrnjački Ljiljana, Krstić Snežana, Milošević Marija, Mirković Olivera, Pisačić Zorka, Stojaković Marta, Stojaković Zdravko, Topolić

Gordana in Škrinjar Marija.

Po sklepu predhodne seje pakete (5 kom) so dobili naslednji bivši člani in družine iz Zrenjanina: Ljubin Štefica, Kojičić Dušanka, Budnar Marjeta, Vojnović Hermina in Drča Martina.

Pakete (3 kom) so dobili naslednji Slovenci nečlani, socijalno čibkega statusa, na predlog posameznih članov Društva: Prosenik Antonija, mati umrlega člana, Horvat Silvester in Milošević Angela.

Članarina za leto 2000. je vglavnem pobrana. Vkolikor se nekateri člani ne oglašijo bomo im poslali vabilo - poziv v Društvo in izjašnjavanje na svoj status.

Na predlog tajnika sprejme se sklep da se za urejanje biltena in podobno angažira naš član gospa Zlata Radisavljević, ki ima dolgoletne izkušnje na tem področju in prva številka je pred vami.

Zbor Društva 2.02.:

Rezervirani prostor vsakega prvega petka v mesecu smo izkoristili za prigodno proslavo slovenskega kulturnega praznika. Proslavo so organizirale naše učiteljice gospe Desanka Poslon, Angela Arandelović in Silva Stakić, violinist Florijan Balaž, horovodja Bogdan Đaković in umetnik slikar Kolman Mirjana.

Učenci slovenske šole so recitali nekaj Prešernovih pesmi. Zbor je zapel 8 slovenskih narodnih pesmi. Mlajši učenci gospe Silve Stakić so priredili vrsto ugank in kratkih besedil-izrek.

Vse točke je na vijolini spremlja znani g. Florijan Balaž v spremstvu sintersajzerja.

Na koncu smo poslušali preko razglaša dve Prešernovi pesmi v moderni izvedbi z najnovejšega CD-ja.

Posebej je organizirana izložba starih fotografij na dva panoja in starih predmetov.

Vmes se je Društvu predstavil g. Brane ZUPANC, bodoči odpravnik poslov slovenskega veleposlaništva v Beogradu.

Na zboru je poročano o potekanju humanitarne pomoči, izključevanju in opominu posameznih članov, kako je predlagano od strani Izvršilnega odbora in je vse sprejeto soglasno.

Predlog za "I izmene i dopune Statuta Društva Slovenaca u Novom Sadu" je bil na oglasni deski v klubu in ni bilo nobenih pripomb. Predlog je dan na glasavanje in je soglasno sprejet od vseh prisotnih.

Na podanem listu se je čitljivo podpisalo 182 prisotnih članov od skupno 323 člana Društva.

Seja Izvršilnega Odbora 14.02:

Predsednik Društva g. Franc Cevc je sprožil potrebno dodeljevanja zahvalnic za posebno uspešno delo v aktivnostih pri Društvu.

G. Franc Cevc in g-a Desanka Poslon sta se sestala z gospo Svetlano Beljanski, direktorico Odprte novosadske univerze. Pogovarjali so se in dobili eno učilnico za učenje slovenskega jezika, zaenkrat brezplačno, za pozneje se pa bomo dogovorili. Pouk je mogoč že od 20. februarja.

Namen tega ukrepa za nove prostore je možnost druženja v našem klubu v večernih urah, kar je to zdaj bilo popolnoma nemogoče.

Predsednik Društva g. Franc Cevc je

predlagal in je tudi sprejeto da se organizira ob priliki poslovnih obisk Veleposlaništva v Budimpešti in jim se za spomin uspešnega sodelovanja podari ena slika Kredarice. Sliko je treba opremiti z okvirjem in ustreznim spominskim napisom.

Zadnji skupni sestanki in prostorih slovaškega društva so pokazali da zelo težko organiziramo svojo osnovno dejavnost druženja in da je zato potrebna čim prejšna rešitev z večjim prostorom. Sprožene so določene aktivnosti, ampak je soglasno ugotovljeno, da po današnjem sestanku, stopiramo takojšnji sprejem v Društvo. Vnaprej bomo sprejemali izpolnjene pristopnice, sprejemanje bomo pač odložili do rešitve zgoraj omenjenega problema.

Na naslednjih sestankih bo оформljen tudi redakcijski odbor, v kateri so že predlagani g-a Zlata Radisavljević in g-a Marija Lovrić.

Novi Sad, 15.02.2001.

Dipl. ing Albert Kužner, tajnik Društva ■

Spomnimo se !

KREDARICA je najvišja meteorološka postaja in planinski dom v Sloveniji. Nahaja se pod Triglavom, v Julijskih Alpah na 2512 metrov nadmorske višine. Zanimivo je pripomniti, da je na Kredarici srednja mesečna temperatura pod ničlo 8 mesecev v letu (od oktobra do maja).

Za božične in novoletne praznike

POMOČ ČLANOM DRUŠTVA

Za božične in novoletne praznike smo prvič dobili človekoljubno pomoč iz Slovenije, od Rdečega križa Slovenije. Pomoč je bila poslana ob koncu novembra meseca, bila je pa na jugoslavanski meji zavrnjena zaradi govejih konzerv ("nore krave"). Ko so le te v Ljubljani izločili, je pošiljka prišla brez težav v Novi Sad. Ker Društvo nima ustreznih prostorov za tovrstno dejavnost, nam je prostor posodil naš član gospod Mihajlo Vlasov v ulici Jovana Popovića. Dobili smo 300 paketov in 5 velikih zabojev od tovarne "Mura" iz Murske Sobotice. Vrednost celotne pošiljke je okoli 20.000 DEM. V paketih so bili prehranbeni artikli in sicer: sol, sladkor, riž, testenine, ribja konzerva, kava, bomboni in paradižnikov sok, ter vrečka pralnega praška in zobna pasta. V Murinih zabojih pa je bila moška konfekcija: obleke, suknjiči in plašči.

Celotno pomoč sta delila ves december in januar gospoda Mihajlo Vlasov in Emil Volkar starejši.

Najprej so deljeni vsem članom paketi s prehrano, nekaj paketov smo poslali v Zrenjanin, našim Slovencem, nekaj pa smo razdelili revnim Slovencem, ki pa niso člani našega Društva. Na koncu smo 10 paketov odnesli v Dom za otroke in mlade motene v razvoju, v Veternik.

Ta pomoč nam je zelo dobrodošla, saj je poznano da nam tukaj ni preveč rožnato in veliko članov kar težko živi. Za vso pomoč iz Slovenije, smo jim zelo hvaležni.

Emil Volkar st. ■

Ob 200 letnici Prešernovega rojstva

V Novem Sadu obeležili spomin na slovenskega pesnika

Slovensko društvo Kredarica iz Novega Sada je 200 letnico Prešernovega rojstva proslavilo s priložnostno razstavo Prešernovih del in bogatim kulturnim programom v osrednji občinski dvorani. Dogodek je bil pomemben iz več razlogov. Društvo je ob tej priložnosti prvič uradno nastopilo na sedežu občinske oblasti, kar so člani razumeli kot pomembno priznanje. Poleg predstavnikov Slovenske izseljenske matice pa sta se srečanja udeležila tudi predstavnika slovenskega veleposlaništva v Budimpešti, kar je bil obenem tudi prvi uradni obisk slovenskih diplomatov v Zvezni republiki Jugoslaviji po osamosvojitvi Slovenije. Predsednik slovenskega društva Kredarica Franc Cevc je v svojem slavnostnem nagovoru poudaril, da so Slovenci v Novem Sadu v zadnjih desetih letih doživljali zelo dramatične trenutke družbenih in političnih sprememb v popolni izolaciji in ločenosti od svoje matične domovine in da je bilo potrebno velike energije in duhovne moči, da so se povezali in organizirali v samostojno društvo.

Danes šteje društvo okoli 300 članov in stopa v svoje četrto leto. Je edino na območju Zvezne republike Jugoslavije, na začetku svoje poti pa je moralo premagati veliko predsodkov in nezaupanja svoje okolice. Izrekanje za slovenstvo je bilo namreč na širšem območju Srbije v zadnjem desetletju nezaželeno, izraze nacionalne pripadnosti pa so ponekod razumeli celo kot protidržavno dejanje. Vendar je povezovanje v društvo kmalu postalo izjemno dragoceno, saj so številni Slovenci iz Novega Sada prav prek društva lahko računali na pomoč slovenskega veleposlaništva v Budimpešti, ko med Zvezno republiko Jugoslavijo in Slovenijo ni bilo nikakršnih stikov. Najbolj učinkovita je bila pomoč veleposlaništva pri dodeljevanju viz, na katere je bilo treba sicer čakati dolge mesece, prek društva pa je bilo mogoče do njih priti v nekaj dneh. Člani društva so se tako lažje povezovali s svojimi sorodniki v Sloveniji in vsaj simbolično ohranjali stik s svetom. Sicer pa je bilo ob decemberski slovesnosti tudi za Slovence v Novem Sadu najhujše že mimo. Le kak teden po Prešernovi proslavi so bili namreč med Ljubljano in Beogradom ponovno vzpostavljeni diplomatski odnosi, gospodarstvo na obeh straneh pa je izrazilo velioko željo in potrebo po sodelovanju

Vida Gorjup - Posinković
"Rodna gruda" št. 1/2001 ■

Dr. France Prešern (1800-1849)

PEVCU

Kdo zna
noč temno razjasnit, ki tare duha!

Kdo ve
kragulja odgnati, ki kljuje srce
od zora do mraka, od mraka do dne !

Kdo uči
izbrisat 'z spomina nekdanje dni,
brezup prihodnjih odvzet spred oči,
praznoti ubežati, ki zdanje mori!

Kako
bit hočeš poet in ti pretežko
je v prsih nosit al pekel al nebo !

Stanu
se svojega spomni, trpi brez miru !

Pevski zbor pod dirigentsko palico gospoda mr Bogdana Đakovića

ZDRAVLJICA

Prijatljji, odrodile
so trte vince nam sladko,
ki nam oživlja žile,
srce razjasni in oko,
ki utopi
vse skrbi,
v potrthih prsih up budi.

Komu najpred veselo
zdravljico, bratje, čmo zapet?
Bog našo nam deželo,
Bog živi ves slovenski svet,
brate vse,
kar nas je
sinov sloveče matere!

V sovražnike 'z oblakov
rodu naj našga trešči grom,
prost, ko je bil očakov,
naprej naj bo Slovencev dom;
naj zdrobe
njih roke
si spone, ki jih še teže!

Edinost, sreča, sprava
k nam naj nazaj se vrnejo!
Otrok, kar ima Slava,
vsi naj si v roke sežejo,
da oblast
in z njo čast,
ko pred, spet naša boste last!

Bog živi vas, Slovenke,
prelepe, žlahtne rožice!
Ni take je mladenke,
ko naše je krvi dekle;
naj sinov
zarod nov
iz vas bo strah sovražnikov!

Mladenči, zdaj se pije
zdravljica vaša, vi naš up!
Ljubezni domačije
noben naj vam ne usmrti strup,
ker zdaj vas
kakor nas
jo srčno branit kliče čas!

Žive naj vsi narodi,
ki hrepene dočakat dan,
da, koder sonce hodi,
prepirl iz sveta bo pregnan,
da rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak!

Nazadnje še, prijatljji,
kozarce zase vzdignimo,
ki smo zato se zbratli,
ki dobro v srcu mislimo!
Dokaj dni
naj živi
vsak, kar nas dobrih je ljudi!

Ob obletnici smrti

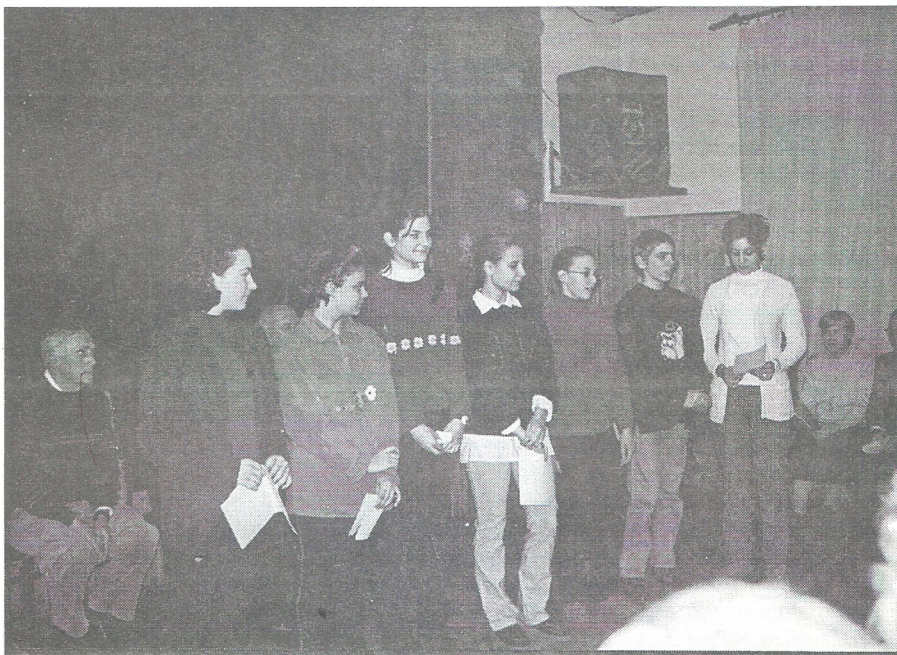
Spomin na dr. Franceta Prešrna

Največji slovenski pesnik dr. France Prešern je umrl 8. februarja 1849. leta. Ob obletnici smo se priljubljenega pesnika spomnili tudi Slovenci v Novem Sadu in priredili njemu v čast majhno proslavo.

Pevski zbor Društva je pod dirigentsko palico gospoda mr Bogdana Đakovića zapel nekoliko slovenskih narodnih pesmi: *Slovenski smo fantje pri Zili doma, Pri farni cerkvi, Je pa davi slanica padla, Pojte, pojte drobne ptice, in Polje, kdo bo tebe ljubil.*

Gospod mr Florijan Balaž, znani violinist, je na vijolini zaigral dve znani skladbi.

Učenci slovenskega jezika so pripravili recitacije Prešernovih pesmi s pomočjo svojih učiteljic gospe Desanke Poslon, gospe Silve Stakić in gospe Angele Arandelović, in sicer: Ivana in Borut Pavlič sta recitirala *"OD ŽELEZNE CESTE"*, Ivana Inđin in Tamara Kliček sta recitirali *"POD OKNOM"*, ob violinski spremljavi mr Florijana Balaža. Mariana in Goran Radisavljević sta recitirala pesem *"DOHTAR"*.

Otroci Dunja in Ivan Huzjan, Marina ter Dunja Kersnik, Lena in Dina Stanić, ter Isidora Nikolić pa so nam povedali nekaj slovenskih ugank in pregovorov.

Na koncu smo poslušali, s pomočjo CD-plejerja, dve moderni pevsko-instrumentalni izvedbi Prešernovih pesmi z najnovejšega CD-ja.

Po končani proslavi smo si skupaj ogledali razstavo slik: stara Ljubljana na razglednicah in fotografije naših babic, dedkov, očetov in mamic...

Celo prireditev je oblikovala in uredila gospa Desanka Poslon, na zadovoljstvo in radost vseh prisotnih. Bilo je lepo in svečano.

Tekst: Angela Arandelović; Foto: Mirjana Kolman ■

POD OKNOM

Luna sije,
kladvo bije
trudne, pozne ure že;
pred neznane
srčne rane
meni spati ne puste.

Ti si kriva,
ljubezniva
deklica neusmiljena!
Ti me raniš,
ti mi braniš,
da ne morem spat doma.

Obraz mili
tvoj po sili
mi je vedno pred očmi;
zdihujoče
srce vroče
vedno k tebi hrepeni.

K oknu pridi,
drug ne vidi
ko nebeške zvezdice;
se prikaži,
al sovraži
me srce, povej, al ne!

Up mi vzdigni,
z roko migni,
ak bojiš se govorit!
Ura bije,
k oknu ni je,
kaj sirota čem storit!

V hram pogledjte,
mi povejte,
zvezde, al res ona spi;
al poslušaj,
me le skušaj
al za drugega gori.

Ako spava,
naj bo zdrava,
ak me skušaj, nič ne de;
po nje zgubi,
ako ljubi
druzga, počlo bo srce.

Objavljeni pesmi su preuzeti iz knjige **"Poezije doktorja Franceta Prešerna"**, izdaja ob stoletnici pesnikove smrti. Pesnikova podoba je posneta po izvirniku Ivana Vavpotiča.

Knjigo je natisnila v slogu prve izdaje iz leta 1847, Blasnikova tiskarna v Ljubljani, februarja 1949 v 10.000 izvodih. ■

IVAN ZAVRTANIK - GRAVER IN PEČATOREZEC

Na vogalu ulic Pap Pavla in Šafarikove, točneje Pap Pavla št.6, vzbujajo pozornost podjetje z izložbenimi okni, v katerih so različni graverski in pečatorezni izdelki, ter niz zanimivih pokalov. To je istočasno tudi delavnica, s posebnimi oddelki in nadstropjem, prostorna, svetla in moderno opremljena. To je lastnina, kakor se vidi že na ulični reklami, družine Zavrtanik – dveh bratov, Ivana in Albina. Ob tej priložnosti vam predstavljamo gospoda Ivana Zavrtanika.

● **Povejte nam nekaj o sebi, kako ste začeli? Vaše zveze s slovenstvom?**

Moj oče Marijan Zavrtanik je prišel iz Nove Gorice (Solkana) 1936. leta v Novi Sad kot poklicni graver. Obrt je končal v Kranju.

● **In kako se je vaš oče znašel v tej sredini?**

Izredno, s svojim znanjem, pridnostjo in dobroto je uspel. Tu je delal pri zasebnih mojstrih zlatarjih, dokler ni čez leto dni odprl samostojno delavnico. Poročil se je in ustvaril družino. Mama je bila Nemka iz Crvenke. Rodil sem se po II. svetovni vojni. Bili smo trije otroci: sestra in dva brata, oba graverja. Albin in jaz sva nadaljevala z delom v očetovi delavnici. Od 1937. leta datira graverska delavnica in obratuje neprekinjeno do današnjega dne. Oče je bil vrhunski mojster ročnega graverstva. Živel je do svojega 76. leta.

● **Kako ste se odločili za ta poklic?**

Poklic je imeniten, kot otrok sem prihajal k očetu v delavnico. Tako sem po osnovni šoli odšel v poklicno šolo, ki je trajala od 1960. do 1963. leta. In tako sem postal graverski "kalfa". Delal sem z očetom do maja 1965. leta, nato sem šel v vojsko. Oktobra 1966. leta se vrnem in nadaljujem z delom pri očetu. Leta 1968. grem na specializacijo v Zürich (Švica). V znani graverski hiši "Bingowertechnik" specializiram strojno graviranje 14 mesecev, saj mi je bila želja, da z novo strojno opremo pridem v Novi Sad. Leta 1966. pridem z opremo iz Švice in v delavnici z očetom nadaljujem delo po novi tehnologiji. No, ročno delo ostane prisotno še dalje, vse do današnjih dni. Posebno na nakitu, potem pri izdelavi medalj in odlikovanj z liki, kjer je strojno delo pogosto povezano z ročnim delom.

Delavnica se razvija, povečuje se obseg dela, širi se krog kupcev. Zraven graverstva se začnemo ukvarjati s pečatorezniško obrtjo.

Danes ta del posla deloma prevzema naslednja generacija Zavrtanik Jozefina-Pepa in Ivana, dve sestrini od treh, tretja Sonja je odvetnica.

● **Kaj je najnovejše?**

To je priprava za najnovejšo in popolnoma novo tehnologijo v graverstvu:

graviranje s SNC-stroji, t.j. programirano graviranje s pomočjo računalnika.

● **Po vaši oceni, kaj je najbolj vredno vašem poklicu?**

Razvoj delavnice od leta 1937. do danes. To je na prejšnjem graviranju nakita, potem graviranje lovskega trofejnega orožja, izdelava orožja, v začetku za zlatarstvo, izdelava valjev za bombone, izdelava značk, medalj, plaket, odlikovanj, pečatov in pokalov. Danes nas je v podjetju zaposlenih 6 delavcev in midva z bratom, skupaj osem.

● **Vaša delavnica, in svet, posebno Slovenija?**

S Slovenijo obstoja mala izmenjava iskušenj in znanja. V glavnem je to vezano za katalog cen materialov iz Italije. Pomembnejše in več je šlo za Švico 1969./70. leta; nabava materiala in orodja iz več evropskih držav, medtem ko so naročila bila (v glavnem značke) za Avstrijo, Švedsko, Norveško, Francijo in države, ki so bile prisotne na novosadskem sejmu. Sodelovali smo z vsemi republikami ex-Jugoslavije. Sedaj pa še pošiljamo v BiH in Makedonijo.

● **Veljate za popularno in zelo aktivno osebo v Društvu Slovencev. Kako je potekalo vaše vključevanje?**

Mene je priporočil gosp. Milan Podgornik - "Italijan", gospod Cevc je pa prišel k nam v podjetje in predlagal da se vključim v osnivanje Društva Slovencev. Vprašal je, če bi tudi moj brat hotel pristopiti Društvu. Oba sva to z veseljem sprejela. To je bilo pred štirimi leti. Člana sva od začetka Društva do danes, od takrat 22 do sedaj skoraj 400 članov. Vključeni sta tudi naši družini. Takrat sta izvoljena Izvršni odbor s predsednikom, tajnikom in blagajničarko ter

tričlanski Nadzorni odbor. Sedaj sem jaz predsednik Nadzornega odbora.

Moja aktivnost je v tem, da sem vedno prisoten na sestankih in tako delo nadzornega odbora nemoteno poteka. A zasluge? Gospod predsednik Cevc Vam lahko o tem nekaj več pove. Pa vendar! Izdelava štampiljk za Društvo, oblikovanje in izdelava memorandumov, izdelava prvih članskih izkaznic, čestitke za božične in novoletne praznike, potovanja za Budimpešto, učenje slovenskega jezika eno leto v prostorih podjetja, (predavatelj gospa Silva Stakić), priskrba novega prostora za klubske dejavnosti, tabla in miza kot osnovni pogoj za učenje in sve kot donacija... Potem človekoljubna pomoč: organizacija in angažiranje v distribuciji.

● **In kaj bi izdvojili kot posebno zanimivost v svojem ustvarjalnem delu?**

Delo za inozemstvo! Najljubše mi je graviranje nakita, ker je to umetniški del mojega posla.

Čas u katerem živimo je zelo težek in kompliciran, v gospodarstvu se to še kako občuti, ali gospod Ivan Zavrtanik upa, da bodo prišli boljši časi in pripravlja se na njih. Lahko mu zaželimo, da ti časi pridejo čimprej, ker to tudi sebi želimo.

Razgovor vodila Marija Lovrić ■

Vabilo članom "KREDARICE"

Spoštovani člani "Kredarice"!

Vljudo Vas vabimo za sodelovanje v tem našem Biltenu in nam pišete o vsem kar menite da je za nas koristno in pomembno, posredujete ideje, fotografije... Pri tem štedimo papir in čas. Bodimo čim bolj kratki, ampak jedrnat. Kar pa se gre za pravilno slovenščino trudili se bomo in skrbeli skupaj, koliko zmoremo in znamo. Prosimo za Vašo dobro voljo in hitrost! Vnaprej vsem eno veliko hvala!

Uredništvo ■

OBVESTILO

Slovenska izseljenska matica v okvirju "Srečanj v moji deželi" tudi letos organizira likovno kolonijo za slovenske likovne umetnike po svetu. Kolonija bo trajala od 26. junija do 5. julija 2001 v Sežani. Prijavnice in podrobnejša obvestila se dobijo pri tajniku in ih je treba poslati do 15. aprila 2001. ■

Likovna kolonija za slovenske umetnike po svetu

Slovenska izseljenska matica prireja že dve desetletji likovne kolonije slikarjev in kiparjev, potomcev slovenskega poretka iz vsega sveta. Kolonije so potekale v različnih krajih Slovenije. Mariborska sekcija slovenske izseljenske matice je bila organizator kolonije lani in tudi letos od 21. junija do 1. julija pod vodstvom Dr. Nade Šabec. Mentorsko delo je vodila prof. Anka Krašna s Pedagoške fakultete v Mariboru. Kolonije se udeležilo devet slikarjev iz Amerike,

Organizator kolonije predsednica mariborske sekcije Slovenske izseljenske matice Dr. Nada Šabec je povedala: "Menim, da je poleg ostvarjanja bistvena komponenta takih kolonij tudi medsebojno druženje udeležencev. Radi bi torej da bi slikarjem z slovenskimi koreninami Slovenija ostala v lepem spominu in da bi še kdaj prišli, saj bi se tako utrjevale vezi med njimi, pa tudi med njimi in Slovenijo".

"Večer", 28. junija 2000 ■

Italije, Hrvaške, Madžarske, Bosne in Hercegovine in Jugoslavije. Kolonija je potekala v okviru prireditve Srečanje v moji deželi.

Igor Cvejanović in jaz sva bila predstavnika iz Jugoslavije. Mi dva sva skupaj študirala ali šele v slovenskem društvu v Novem Sadu sva zvedela da sva oba slovenskega rodu. Organizacija kolonije je res bila zelo dobra, organizatorji so se potrudili in pripravili pester program, da bi nam pokazali zanimivosti Maribora in njegove okolice in da bi se počutili prijetno. Tv in Radio Slovenija so nas snemali za odaje za naše rojake po svetu. Predvsem ih

je zanimalo kaj se dogaja v slovenskem društvu v Novem Sadu.

Vsi smo se slikarji in organizatorji že na začetku dobro ujeli in postali dobri prijatelji. Obljubili smo da se bomo spet srečali.

Miroslava Radović ■

V skupnem ateljeju mariborske kolonije

"Dogodki v okviru srečanja so si sledili kar nekaj dni in na različnih mestih... V razstavnem salonu Rotovž v Mariboru so v organizaciji Območne sekcije izseljenske matice... odprli razstavo del umetnikov letošnje likovne kolonije, ki je po svoji kakovosti zagotovo vrhunec dosedanjih prireditev"

Ivan Cimerman, "Rodna gruda" št. 8-9, 2000. ■

Majhni koraki za veliko poslanstvo

Za Slovence v Novem Sadu je bilo od vsega začetka najpomembnejše vprašanje, kako preživeti. Razpad Jugoslavije jih je zatekel v nekdanji domači sredini, deset let obsednega stanja, o katerem najzgovorneje priča mogočen porušeni most v samem srcu Novega Sada, pa jih je dodobra izčrpalo, tako fizično kot duhovno. In tako so se znašli pred življenjsko dilemo, kako naprej v vrtincu nacionalnih in političnih paranoj, ki so do temeljev pretresle južni del Balkana. V nekdanji cvetočo prestolnico Vojvodine se je zalezlo malodušje, sumničavost in brezup. Brez dela so usahnili viri zasluga, ugasnilo upanje, zbledeli so načrti za prihodnost. Sivina se je zalezla v duše, potreba po novih vrednotah je prerasla v vprašanje preživetja. Med tistimi, ki so se temu počasnemu umiranju uprli, je tudi Desa Poslon, ena od treh učiteljic dopolnilnega pouka sloveščine v Novem Sadu. Ko se danes spominja prvih korakov svojega dela pri društvu, je skorajda ganjena. Zanj, pravi, je bilo društvo prava duhovna osvoboditev, tu je našel nov življenjski izziv, tu je odkrila nove vrednote in se dokazala kot izobraženka. Ko spregovori o svojih učencih, tačas jih je že okoli 70, pa se razneži in razvname. Njeni "otroci" so seveda zelo različne starosti z različnim predznanjem slovenskega jezika, zato jih je razdelila v tri skupine, ki jih poleg nje vodita še kolegici Silva Stakić in Angelca Arandelović. Seveda so se pri dopolnilnem pouku sloveščine morali spopasti s številnimi težavami, od prostorskih do časovnih, največ preglavic pa jim še zmeraj povzroča pomanjkanje učnih pripomočkov in predvsem knjig....

Radi bi imeli vsaj skromno knjižnico z osnovnimi deli slovenskih književnikov, pa so zaenkrat odvisni predvsem od darov. Tudi zato so bili posebej veseli drobne pozornosti slovenskega veleposlanstva v Budimpešti, ki jim je podarilo nekaj knjižnega gradiva. Ne sicer učnega, temveč predvsem turistično propagandnega, vendar priročnega za slučajne obiskovalce društva, se zasmije Desa, da jim predstavimo Slovenijo...

Slovensko društvo "Kredarica" iz Novega Sada prejema sicer skromno pomoč iz matične domovine, vendar premalo za vse dejavnosti, ki bi jih želeli gojiti. Ker pa so mlado društvo, so prepričani, da jim bo vse načrte prej ali slej vendarle uspelo uresničiti.

Vida Gorjup-Posinković ("Rodna gruda", št. 1/2001) ■

Obvestila... obvestila... obvestila

Novi pogoji za učenje slovenskega jezika

Društvo Slovencev "Kredarica" ima svojo šolo slovenskega jezika. Pouk se izvaja vsak dan po štiri šolske ure, poučujejo pa tri učiteljice: Silva Stakić, Desanka Poslon in Angela Arandelović. Pouk je finasiran od strani Ministrstva za šolstvo in šport Republike Slovenije. Obiskuje ga okoli 80 slušateljev in je brezplačen. Do sedaj je bil pouk v klubskem prostoru Društva, od 1. marca pa se je preselil v eno učilnico Odprte univerze v Novem Sadu v Radnički ulici št.20, soba 217. ■

Darilo "Mobitela" iz Ljubljane

Računalnik za Kredarico

Ob srečanju jugoslavanskih in slovenskih gospodarstvenikov v Beogradu 5.2.2001., ki ga je pripravil gospod Brane Zupanc odposlanec slovenskega veleposlanstva v Beogradu, je predsednik "Mobitela" gospod Marjan Podobnik vročil predstavnikom našega Društva računalnik Toshiba "Satellite Pro 4300" vreden okoli 5.000 DEM. Glede na število članov, računalnik nam je bil zelo potreben in se veliko zahvaljujemo "Mobitelu". ■

V pohode Fruški Gori

Na Zboru Društva 2.marca 2001. predsednik gospod Franc Cevc je obvestil člane da planinska sekcija pripravlja izlete na Fruško Goro. Predsednik sekcije gospod Milan Breberina nas bo pravočasno obvestil o planiranih izletih ■

Druženje v klubu

Na zboru Društva, 2.marca tega leta je sklenjeno da se organizira dežurstvo v klubskih prostorih v Futoški ulici. Klub bi bil odprt dopoldan od 9. do 12.ure, zaenkrat ob ponedeljkih in sredah. V kratkem bomo tudi organizirali knjižnico. Člani se lahko medseboj družijo in seznanijo z novicami v slovenskem časopisu "Delo" in v revijah "Rodna gruda" in "Naša Slovenija". Imeli bomo tudi knjige za izposojevanje. Organizacijo je prevzel tajnik našega Društva gospod Albert Kužner, ki sicer ima uradne ure za člane vsak ponedeljek, sredo in petek od 15. do 17.ure.

Tudi predsednik Društva gospod Franc Cevc je določil da v prvi torek po Zboru Društva, a po potrebi bo dežuren v Klubu od 15. do 17.ure in bo na razpolago članom v zvezi katerikoli vprašanj. Priporočamo članom da se prijavijo en dan prej pri tajniku, ki bo potem posredoval predsedniku.

Zlatica Radisavljević ■

